

Företagspolicy för Alingsås kommunkoncern

Typ av styrdokument: Policy

Beslutande instans: Kommunfullmäktige

Datum för beslut: 2016-12-14, §274

Diarienummer: 2016.507 KS

Gäller för: Alingsås kommun och dess bolag

Giltighetstid: Tillsvidare

Revideras senast: --

Dokumentansvarig: Ekonomichef

ALINGSÅS
KOMMUN

ALINGSÅS KOMMUNS FÖRFATTNINGSSAMLING

Företagspolicy för Alingsås kommunkoncern

Antagen av kommunfullmäktige i Alingsås kommun den 14 december 2016, § 274, gäller för relationen mellan Alingsås kommun och dess bolag.

Syfte

Syftet med företagspolicyn är att skapa gemensamma spelregler för att utveckla bolagskoncernen och klargöra hur relationen mellan kommunen som ägare och bolagen skall fungera. Vidare skall styrelsens roll och ansvar i bolagen göras tydlig. Företagspolicyn redovisar hur kommunallagens regler för ägarstyrning av bolagen ska tillämpas i Alingsås kommun och tydliggör Alingsås kommuns ägarroll och hur kommunens ägar- styrning av sina majoritetsägda bolag ska genomföras.

Allmänna utgångspunkter

Företagspolicyn gäller samtliga aktiebolag som direkt eller indirekt är majoritetsägda av Alingsås kommun. Reglerna i policyn gäller som exempel såväl moderbolaget AB Alingsås Rådhus som helägda dotter- och dotterdotterbolag till moderbolaget.

Kommunens bolag lyder under samma lagar som privatägda bolag och måste dessutom anpassa verksamheten efter kommunallagen. Kommunallagen ställer bland annat krav på inflytande och kontroll över all kommunal verksamhet, även den som ägs och bedrivs i bolagsform. De av kommunen direkt och indirekt ägda bolagen representerar stora tillgångar och ansvaret kräver en löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning. Kommunstyrelsen har enligt 6 kap 1a-b §§ kommunallagen uppsikts- plikt över de kommunala bolagen.

De kommunala bolagen utgör liksom nämnder och förvaltningar instrument för att bedriva och utveckla kommunal verksamhet. Inom kommunen och bolagen skall finnas en helhetssyn på utförande av all verksamhet. Den övergripande målsättningen för all verksamhet inom Alingsås kommunkoncern är koncernnyttan och det är därför viktigt att samtliga parter arbetar utifrån koncernperspektivet och dess bästa.

Verksamheten i bolagen skall bedrivas affärsmässigt med iakttagande av det kommunala ändamålet med verksamheten. Bolagen skall drivas på ett sätt som vårdar insatt kapital och ger skälig avkastning till ägaren och innebär nytta för såväl invånare som näringsliv i kommunen.

Bolag i koncernen

Kommunen har valt att organisera de kommunala bolagen under ett gemensamt moderbola: AB Alingsås Rådhus. Moderbolaget har bildats för att äga och förvalta aktierna i kommunens hel- eller delägda bolag samt företräda kommunens intressen i koncernen.

Kommunkoncernen används som ett sammanfattande begrepp på kommunen med nämnder och förvaltningar samt hel- och delägda bolag, i vilka kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande av varaktig karaktär.

I bolagskoncernen ingår moderbolaget AB Alingsås Rådhus samt dotterbolagen Alingsås Energi Nät AB, AB Alingsåshem och Fabs AB. Alingsås Energi Nät AB och Fabs AB äger i sin tur dotterbolag och utgör därmed egna koncerner. Kommunens syfte med ägandet av de olika bolagen framgår av bolagsordning och ägardirektiv.

Ägarstyrning

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har enligt kommunallagen det yttersta ansvaret för kommunens bolag. Ägarrollen utövas formellt genom att fullmäktige

- beslutar om viss verksamhet skall bedrivas i bolagsform,
- fastställer det kommunala ändamålet med verksamheten,
- fastställer bolagsordning,
- fastställer nybildade bolags ägardirektiv
- tar ställning till ändringar eller revideringar av principiell art av befintliga ägardirektiv
- ser till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten är tydligt angiven i bolagsordningen,
- utser samtliga styrelseledamöter,
- ser till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut fattas i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- utser minst en lekmannarevisor och en lekmannarevisorssuppleant,
- har rätt att ställa interpellation eller fråga till ordförande i det kommunala bolaget och
- ser till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privat utförare.

Därutöver har kommunfullmäktige också fastställt koncernövergripande riktlinjer och principiellt viktiga policy. Bolagen skall i tillämpliga delar följa dessa och arbeta in dem i bolagens egna riktlinjer och policy.

Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen skall leda och samordna förvaltningen av all kommunal verksamhet, oavsett om denna bedrivs i förvaltnings- eller bolagsform. I enlighet med Reglemente för kommunstyrelsen ska kommunstyrelsen

- fortlöpande ha uppsikt över verksamheten i de bolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men också i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen,
- fatta beslut avseende ägardirektiv om det inte avser nybildade bolags ägardirektiv samt ändringar eller revideringar av principiell art av befintliga ägardirektiv,
- ansvara för regelbundna möten mellan styrelsen och bolagsledningarna,
- löpande vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i 3 kap. 17-18 b §§ KL är uppfyllda beträffande de bolag kommunen äger eller har intresse i,

Kommunstyrelse, forts

- årligen, senast i samband med kommunens årsredovisning, i beslut pröva om den verksamhet som bedrivits i de aktiebolag som kommunen helt eller delvis äger under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet ska delges fullmäktige snarast. Finner styrelsen att brister förelegat, ska den samtidigt lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder, och
- svara för att tillvarata kommunens intressen vid bolagsstämmor och andra likartade sammanträden i de bolag som kommunen helt eller delvis äger eller annars har intresse i.

Avseende kommunstyrelsens uppföljningsfunktion ska kommunstyrelsen

- minst två gånger per år rapportera till fullmäktige hur samtliga kommunens verksamheter utvecklas mot bakgrund av fastlagda mål och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret och
- inom ramen för sin uppsiktsplikt övervaka att verksamheter som bedrivs av privata utförare kontrolleras och följs upp i enlighet med lag, avtal och av fullmäktige fastställda program och direktiv.

Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana Kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Samtliga ärenden som bereds av AB Alingsås Rådhus till kommunfullmäktige ska beredas av kommunstyrelsen.

Koncernstyrelse

Koncernstyrelsen, det vill säga styrelsen i AB Alingsås Rådhus, utövar den direkta ägarrollen över bolagen som ingår i bolagskoncernen genom att styra och samordna dotterbolagen i koncerngemensamma frågor. Koncernstyrelsen skall fortlöpande ha uppsikt över verksamheten i de bolag, som ingår i bolagskoncernen, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda mål, policy och riktlinjer samt förhållanden av betydelse för kommunens utveckling.

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus bereder följande ärenden till kommunfullmäktige och kommunstyrelse:

- bolagsordning för helägda bolag i bolagskoncernen,
- ägardirektiv för dotterbolag i bolagskoncernen,
- frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt som kommunfullmäktige har att ta ställning till,
- underlag till kommunstyrelsens årliga bedömning av bolagens verksamhet.

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus ska utöva ägarfunktionen i frågor av mer operativ och administrativ natur och utgör därvid en administrativ plattform för samordning och styrning av dotterbolagen. Styrelsen i AB Alingsås Rådhus ska även i övrigt bevaka att kommunens, ägarens, intressen tillvaratas och tillgodoses av ledningen.

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus har en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

Koncernstyrelse, forts

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus ska:

- svara för bolagskoncernens ekonomiska optimering. Styrelsen i AB Alingsås Rådhus beslutar, utifrån de av kommunfullmäktige och kommunstyrelse beslutade in- riktningmålen, om givande och tagande av koncernbidrag, ägartillskott och utdelning,
- organisera och samla in den information rörande dotterbolagens verksamhet som kommunstyrelsen begär för fullföljande av sin uppsiktsskyldighet,
- till dotterbolagen förmedla företagspolicy och de ägardirektiv som utgår från kommunfullmäktige och kommunstyrelsen,
- föra en aktiv dialog med ledningen för dotterbolagen och på bolagsstämmor med dessa tillvarata ägarens intresse. Koncernstyrelsen utfärdar direktiv till kommunens ombud vid bolagsstämmor i dotterbolagen.
- ansvara för att bolagskoncernens organisation är ändamålsenlig,
- tillse att det finns rapporteringssystem som möjliggör en bedömning av koncernens ställning och resultat,
- ansvara för att anvisningar/instruktioner och andra styrdokument utfärdas till i koncernen ingående bolag och
- upprätta och fastställa delårs- och årsbokslut samt koncernbudget för bolagskoncernen som följer den struktur och de riktlinjer som kommunen beslutat.

Styrelsen i AB Alingsås Rådhus äger vid behov att utfärda ytterligare styrsignaler till dotterbolagen.

Bolagsstämma

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ och det är på stämman som ägaren utövar sitt rättsliga inflytande över bolaget enligt aktiebolagslagen. Detta innebär att tillämpliga styrdokument, så som bolagsordning, företagspolicy och ägardirektiv ska festsställas på bolagsstämman för att bli rättsligt bindande för bolaget.

Årsstämman ska fastställa årsredovisningen samt koncernredovisningen och besluta om hur bolagets vinst/förlust ska disponeras. Årsstämman ska även pröva frågan om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören. Stämмоombudet har till uppgift att företräda ägarens aktier på stämman.

Bolagsstyrelse i respektive bolag

Bolagsstyrelsens uppdrag är att se till att ägardirektivet uppfylls och arbetas in i bolagets affärsplan och strategi. Bolagsstyrelsens uppgifter och ansvar regleras i aktiebolagslagen. Enligt aktiebolagslagen är det bolagsstyrelsen som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innebär att säkerställa att bolaget har en effektiv verkställande ledning med fungerande rutiner för uppföljning och kontroller.

Bolagsstyrelsen ska:

- i förvaltningsberättelsen, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det kommunala syftet med densamma,
- utarbeta en särskild rapporteringsinstruktion för sitt arbete,
- utse och entlediga verkställande direktör. Samråd ska ske med styrelsen i AB Alingsås Rådhus om utseende och entledigande av verkställande direktör och om anställningsvillkor för denne,
- rapportera till AB Alingsås Rådhus enligt utfärdade instruktioner.

Om bolaget avser att fatta beslut i frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar bolagsstyrelsen för att ärendet rapporteras till AB Alingsås Rådhus som avgör om ärendet är av karaktären att kommunfullmäktige ska ta ställning innan beslut fattas.

Som frågor av principiell beskaffenhet betraktas:

- ändrad bolagsstruktur, det vill säga bildande, förvärv eller försäljning av bolag,
- köp eller försäljning av fast egendom som väsentligt påverkar ägarens ekonomi,
- förvärv eller försäljning av strategiska aktieinnehav,
- väsentliga förändringar av verksamheten, det vill säga start eller avveckling av rörelsegrenar,
- investeringar, det vill säga större investeringar som ändrar inriktning på verksamheten och/eller väsentligt påverkar ägarens ekonomi eller annars är av strategisk betydelse för kommunen. Med större investering avses inte reinvestering eller andra investeringar för att hålla nuvarande fastighetsbestånd eller anläggningstillgångar intakta.

Allmänheten skall ha tillgång till bolagets handlingar efter samma principer som gäller för kommunala myndigheter. Frågan om utlämnande av handlingar avgörs av verkställande direktören eller efter dennes bestämmande.

Alla ledamöter i bolagsstyrelser skall erbjudas lämplig introduktion och utbildning för att kunna fullgöra sina uppgifter, ansvar och praktiskt utövande. Suppleanter i bolagsstyrelser har närvaro- och yttranderätt vid styrelsesammanträde även om de inte ersätter ordinarie ledamot. Till skillnad från kommunala förtroendemannauppdrag är styrelseuppdrag i bolagsstyrelser ett sysslomannauppdrag.

Formella styrdokument

Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande konstitutionella dokumentet för varje aktiebolag. I denna uttrycker ägaren bland annat ändamålet för bolagets verksamhet, som ska vara förenligt med Kommunallagen Kap 3 § 17. Bolagsordningen fastställs av kommunfullmäktige och kan inte ändras utan nytt kommunfullmäktigebeslut.

Ägardirektiv

Ägaren kan genom beslut på bolagsstämman ge direktiv för bolagets verksamhet. Denna företagspolicy skall fastställas av kommunfullmäktige och genom ägardirektiv läggas fast på bolagsstämman hos samtliga bolag.

Ägardirektivet kompletterar bolagsordningens beskrivning av det kommunala föremålet och ändamålet för verksamheten. Ägardirektiven ska innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen.

Inom ramen för antagen vision och denna företagspolicy utfärdar kommunstyrelsen ägardirektiv för samtliga bolag. Koncernstyrelsen förmedlar därefter ägardirektiven till bolagsstämman för respektive dotterbolag.

Förhållande till övriga kommunala styrdokument

Ledningen i de kommunala bolagen skall hålla sig väl informerade om de kommunala policydokument och riktlinjer som kan ha en inverkan på bolagets ställningstagande i frågor som berör den kommunala organisationen i stort. Bolagen skall alltid beakta av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen antagna dokument och verka i enlighet med dessa, utifrån vad som är möjligt för bolagets verksamhet. Som huvudregel skall kommunala styr- och policydokument kunna gälla även för bolagen. Bolagen har möjlighet att besluta om egna specifika styrdokument för sin verksamhet, men har då att beakta befintliga kommunala motsvarigheter inom samma område. Bolagens egna dokument får inte uppenbart strida mot ett kommunalt beslut, men kan i sin innebörd tänkas vara mer omfattande.
